

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلبه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلس - اخبار مجلس - انتصابات آگهی های رسمی و قانونی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۴۵

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه

دوم دی ماه ۱۳۳۵

فهرست مطالب :

- ۱- تصویب صورت مجلس
- ۲- تقدیم دو فقره سؤال بوسیله آقای پرفسوراعلم
- ۳- تقدیم دو فقره لایحه بوسیله آقای وزیر دارائی
- ۴- قرائت لایحه اجازه دریافت وام از بانک ملی جهت خرید خانه برای نمایندگان گه های ایران در خارجه
- ۵- طرح و تصویب فوریت لایحه اجازه استعراض ۷۵ میلیون دلار از بانک بین المللی توسعه و عمران
- ۶- سؤال آقای کیکاوسی راجع به برنامه عمرانی بلوچستان و جواب آقای وزیر کشاورزی
- ۷- سؤال آقای دکتر مشیرفاطمی راجع به برق طهران و جواب آقای معاون وزارت کشور
- ۸- سؤال آقای دکتر دادفر راجع به برق طهران و خرابی موتورهای آن و جواب آقای معاون وزارت کشور
- ۹- ختم جلسه بعنوان تنفس

مجلس دو ساعت پیش از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس

رئیس - صورت غائبین جلسه پیش رایت میشود :

(بشرح زیر قرائت شد)

- غائبین با اجازه - آقایان : دکتر بینا .
 کترسید امامی . امید سالار . دکتر شاهکار .
 الفقاری . ساکینیان . مهندس فروغی .
 مدد . خلعت بری . محمودی . دولت
 بادی . غضنفری . صادق بوشهری .
 شندجی . اورنگ . مهندس جفرودی .

- سلطان مراد بختیار . دولتشاهی . امامی
 خوئی . مهندس بهبودی .
 غائبین بی اجازه - آقایان : مشار .
 قراگزلو . تیمورتاش . اسفندیاری .
 اریه . دکتر هدایتی . صارمی . دکتر
 طاهری . دکتر بیرنیا . دکتر حسن افشار .
 دیر آمدگان و زود رفتگان با اجازه -
 آقایان : صدرزاده . پناهی . قنات آبادی .
 صرافزاده . معینزاده . مهندس فروهر .
 مهندس ظفر . دکتر امیر اصلان افشار .

مهندس شبیانی . دکتر راجی . عبدالحمید
 بختیار . امیر بختیار . سالار بهزادی .
 رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری
 نیست ؟ آقای صدرزاده .
 صدرزاده - بنده ابتدای جلسه
 حضور داشتم بعد با اجازه مقام ریاست
 رفتم .
 رئیس - این جاهم زود درفته با اجازه
 نوشته شده نظری نسبت بصورت مجلس
 نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس جلسه
 قبل تصویب شد .

۲- تقدیم دو فقره سؤال

بوسیله آقای پرفسوراعلم

رئیس - آقای پرفسوراعلم .
 پرفسوراعلم - دو سؤال از وزارت
 بازرگانی کرده ام تقدیم میکنم .

۳- تقدیم دو فقره لایحه

بوسیله آقای وزیر دارائی

رئیس - آقای وزیر دارائی
 وزیر دارائی - دو لایحه است که
 بمجلس شورای ملی تقدیم میشود لایحه ایست
 راجع باینکه ما میتوانیم برای نمایندگی
 های دولت شاهنشاهی در خارج خانه هایی تهیه
 کنیم ، آقایان نمایندگان محترم مستحضر
 هستند که مادر سال بالغ زیادی بابت کرایه
 میدهیم (صحیح است) و آبروی کشورمان
 هم محفوظ نیست لایحه ای تهیه شده که از
 بانک ملی اعتبار بگیریم و در ظرف مدت معین
 از محل این وجوهی که از طرف وزارت
 خارجه بابت کرایه داده میشود بیانک ملی
 مسترد شود (احسن است) .

خاطر آقایان نمایندگان مستحضر است
 که در سال گذشته وقتی که قانون سازمان
 برنامه بمجلس شورای ملی تقدیم میشد
 مطابق حسابهایی که شد و در قانون سازمان
 برنامه هم منعکس است معلوم شد که در
 سالهای اول درآمد سازمان برنامه کمتر
 از آن میزانی است که برای اجرای برنامه
 هادر قانون پیش بینی شده است روی
 همین نظر بود مقتضی محترم در تبصره ۳ ماده
 هشت قانون سازمان دولت رامجاز کردند

که در این قبیل مواقع برای اینکه تعویقی
 در برنامه هایش نیاید و امور اجرایی بمعهد
 تعویق نیفتد تا مبلغ ۲۴۰ میلیون دلار
 اعتبار بخواهد الان در ضمن عمل سازمان
 بر خورده است باین اشکال که احتیاج با استفاده
 از این اعتباری که اصل آن بتصویب مجلس
 شورای ملی رسیده است دارد این است که
 بابانک بین المللی توسعه و عمران بک بانکی
 که خود ما هم در آن سهیم هستیم وارد
 مذاکره شده و آنها حاضر شدند که ۷۵
 میلیون دلار با اقساط و با یک سود کمی
 بسازمان برنامه بدهند و در مدت معینی
 مستلم شود از این نظر لایحه ای تقدیم
 مجلس شورای ملی میشود که این اجازه
 را بدولت تصویب بفرمائید و بدهید و
 شرایطی راهم که بانک بین المللی داده
 است تقدیم می شود ولی چون در نتیجه
 اوضاع دنیا نرخ بهره تقریباً دائماً در همه
 جا رویتزاید است مطابق تصمیم کلی
 که اتخاذ کرده اند و اصلاً مربوط بمسئله
 نیست اینست که نرخ بهره را بالا برده اند
 ولی بانک موافقت کرده که اگر تا یک مدت
 نسبتاً کوتاهی دولت ایران موافقتش را
 اعلام کند یک بهره نازلتری را بگیرد و اگر
 اینکار نشود از بابت ربح ممکن است خسارات
 زیادی بدولت تعلق بگیرد اینست که این
 لایحه را با قید یک فوریت تقدیم مجلس
 شورای ملی میکنم (یک نفر از نمایندگان -
 تفاوت این خسارات چه قدر است) بعد عرض
 میکنم (پرفسوراعلم - ۵۰ هزار دلار)

۴- قرائت لایحه اجازه

دریافت وام از بانک ملی

جهت خرید خانه برای

نمایندگان گه های ایران در خارجه

رئیس - لایحه قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

رئیس - آقای کیکاووسی - با نهایت تأسف باید عرض برسانم که فرمایشات جناب آقای وزیر کشاورزی بی نهایت مختصر بود و قانع کننده هم نبود فقط بنده از فرمایشات جناب آقای وزیر کشاورزی چیزی که استنباط کردم یعنی درک کردم اینست که ما در وزارت کشاورزی به یک سازمان مرتبی داریم و نه یک برنامه معین (صحیح است) که نهایت جای تأسف است همانطور که عرض کردم در سال ۱۳۳۲ برنامه کامل عمران بلوچستان نوشته شد از تصویب هیئت دولت هم گذشت سازمان برنامه هم مکلف بانجامش بود و در همان گزارش بنده برای اینکه وقت مجلس را نگیرم پنج شش صفحه است تمام معاینه که در بلوچستان بود روی سابقه هجده سال مآلعه در بلوچستان بنده تقدیم کردم و بعد هم گزارش تقدیم شد و از شرح عرض همایونی گذشت آنهم مورد تصویب قرار گرفت و امر با اجرا داده شد در نتیجه سازمان برنامه هشت میلیون در سال ۱۳۳۵ در اختیار وزارت کشاورزی گذاشت حال آنکه گویند که سازمان برنامه، برنامه عمران کشاورزی بلوچستان را تهیه کرده است و واگذار کرده اند بهمدی جناب آقای مهران استاندار محل که برنامه را انجام بدهند بنده با عرض اینکه جناب آقای مهران استاندار بلوچستان بسیار مرد کافی و وافی و شخص بسیار درست و حسابی هستند باید این نکته را عرض بکنم که ایشان نه کشاورز نه و نه سازمان برنامه حق داشت که همه چه عملی بکنند چون ایشان استاندارند و استاندارت وظیفه ای دارد که باید نظارت بکنند خودش نباید مأمور کارها بشود خوب یک بیچاره ای را گیر آورده اند و همه کارها را ریخته اند روی ایشان وزارت راه همین کار را می کند وزارت دارائی همین کار را می کند در صورتیکه طبق قوانین موضوعه استاندار باید بازرسی بکند نه مجری دستورات شما باشد او باید ببیند چهار می کنند؟ باید عرض کنم که در نتیجه همین عمل غلط در بلوچستان هیچ کار نشده است و آنوقت آمده اند برنامه ای برای عمران بلوچستان نوشته اند که بنده مختصری از آن را می خوانم حالا این را کی نوشته است؟ سازمان برنامه نوشته بسیار مهم نوشته شده مینویسد تهیه زمین و طرح نقشه برای باغ کشاورزی دوم خرید بندرونغم سبزیجات و گل و بیابانهای مختلف برای باغ کشاورزی - ساختمان مرغدان معارج چمن کاری و یونجه کاری و چه و چه و خرید سه دستگاه ماشین جوجه کشی تعمیر عمارت باغ تفرجگاه عمومی ساختمان جوجه های مخصوص آبپاشی ساختمان یک دستگاه رفدانی ساختمان یک دستگاه گلخانه ایجاد مجاری برای آبیاری باغ

ایجاد جنگل مصنوعی، خرید یک دستگاه کامیون هم منظور الی آخر، بنده عرض می کنم بلوچستان یک محلی است بسیار با استعداد برای کشاورزی (صحیح است) در درجه اول باید اهمیت به کشاورزی داد اما پولها را گرفتن و خرج کردن؛ باز گل درست کردن و گدازه ساختن و جوجه کشی کردن یعنی چه؟ بنده عرض می کنم در بلوچستان بهترین جوجه اریال قیمتش است هر چند در دلتان میخواهد باین قیمت میتوانید بخیرید اگر شما با دستگاه جوجه کشی جوجه در بیارید میشود پنجاه تومان اصلا این فکر چیست؟ در زاهدان زمین اصلا وجود ندارد ۱۶ کیلو متر اطراف شهر زاهدان که وجود آورده اند تمام بیابان است در زاست آنوقت تراکتور برای چی خرید میشود؟ یک کامیون را برای اینکه برود خاک گرو به بیارند پنجاه هزار تومان پول داده اند بالنتیجه ملاحظه بفرمائید یک سیر تخم در تمام بلوچستان تقسیم نشده اگر امسال در بلوچستان کشت شده اینرا هم عرض میکنم ۲۶۰۰ خروار بلوچها کشت کرده اند بلوچستان هیچوقت با نصد خروار هم کشت نمیکرد بنده میخواهم بگویم که در نتیجه توجه ذات شاهانه بلوچستان تا دوسال دیگر خودش مرکز غله خیز ایران خواهد شد ولی بنده می بینم برای اینکه وزارتخانه ها هیچ کمکی نکردند اسم وزارتخانه هارا جرات نمی کنم که ببرم خلاصه این پول هشت میلیون ریال صرف اینکار شده است اگر من این سؤال را ندادم بودم و این جا توضیح ندادم بودم و سابقاً هم با جناب آقای وزیر کشاورزی صحبت نکرده بودم حال دیگر هشت میلیون ریال دیگر هم خرج همین کار بازم مژده میدهم امسال اراده ملوکانه تعلق گرفته است که از بلوچستان بازید بفرمایند و به آنجا تشریف ببرند رعیت بلوچستان خانه ندارد وسایل کشاورزی ندارد، زمین، شخم، بذر ندارد هیچ چیزی ندارد، خوشبختانه خود جناب آقای وزیر کشاورزی خودشان هم ملتزم رکاب خواهند بود و ملاحظه خواهند فرمود که این هرایی که بنده صدافانه اینجا عرض آقایان مپرسانم حقیقت دارد، مثل بعضی ها استمداد شمر گوئی و تابلو نقاشی کردن با حرف ندارم و با اینکار هم مملکت درست نمیشود باید وزارت کشاورزی استفاده از اعتبار سازمان و وظائف خودش بکند یعنی سازمان وزارت کشاورزی مسئول است که کشاورزی بلوچستان و عمرانش را دخالت بکنند نه اینکه بهمدی دیگری واگذار کنند، اگر اینطور است پس در وزارت کشاورزی را ببندید، نگاه آبیاریش علیحده نگاه مرغداریش علیحده، نگاه چه چیز علیحده، خوب پس این چه کاری باید بکنند؟ بنده بیش از این صحبتی نمی کنم، چون

۷. سؤال آقای دکتر مشیر فاطمی راجع به برق تهران و جواب آقای معاون وزارت کشور

رئیس - آقای دکتر مشیر فاطمی - یک سؤال بنده کرده ام از وزارت کشور و گویا جناب آقای وزیر کشور خودشان تشریف نیاورده اند و جناب آقای معاون وزارت کشور تشریف آوردند که جواب بدهند که موضوع آن سؤال مبتلا به عموم است (صدرزاده - راجع به چی است؟) راجع به برق است. بنده استدعا میکنم همانطوری که بنده سؤال کرده ام جوابش را مرحمت بفرمایند که بنده بعد توضیح عرض کنم.

رئیس - سؤال مربوط به چیست، توضیح بدهید که جواب داده شود.

دکتر مشیر فاطمی - راجع به برق است (صدرزاده - سؤال را فراتر بفرمائید) عرض کنم سؤال بنده این است - ۱ - خواهشمند است معلوم بفرمائید طبق کدام قانون، بنگاه برق از مشترکین جدید مبالغ مختلف که حداقل آن ده هزار ریال است دریافت مینماید.

۲ - وضع برق تهران چه موقع از صورت فعلی خارج میشود و چرا تا کنون کارخانه های خریداری از آستوم و وستینگهاوس را که دوسال قبل خریداری شده مورد استفاده قرار نمیدهند و بازرنامه خاموشی اجرا میشود؟

این را جوابش را لطف بفرمائید تا بنده مطالب دیگری هم هست که عرض می کنم.

رئیس - آقای معاون وزارت کشور - محترم نسبت با اقداماتی است که در سال گذشته بعمل آمده، برنامه ای بود که در سال ۳۴ تهیه شد و در سال ۳۵ اجرا شد. عرض کردم که برای آتیه، برای اینکه این تندرستی که فرمودید رعایت شده باشد برنامه جدیدی تهیه می شود. بنابراین باید توجه بفرمائید که برنامه تعیین شده نمیتوانست اجرا بشود، زیرا اعتبارات سازمان برنامه محدود بود. برنامه ای که تهیه فرمودید شاید در حدود پنجاه میلیون ریال باشد، بیشتر سازمان برنامه برای بلوچستان تصویب نکرده، این برنامه ای که قرائت فرمودید سازمان برنامه تهیه کرد. و بعد تصویب شورای عالی سازمان برنامه و هیات دولت رسیده بنابراین، با این تشریفات تصدیق میفرمائید که در دست وزارت کشاورزی نیست که بتواند نسبت بان اقدام کند، این مربوط بگذشته بود و نسبت به آتیه بنده موافقم و مطالعه می کنم و امیدوارم که بهتر بشود.

ساعت محترم، مجلس شورای ملی بطوریکه خاطر نمایندگان محترم مجلس شورای ملی مستعضر است دولت شاهنشاهی، بمنظور تشبیه ناسبات دوستانه و توسعه روابط تجاری و اقتصادی با دولت دیگر فلان در ۳۰ کشور دیگر دارای نمایندگی سیاسی (سفارت کبری و سفارت) می باشد و در صورتیکه فقط در هشت کشور دارای بنای ملکی است که نمایندگان گه ای مربوطه در آن مستقر می باشند و به همین جهت هم ساله مبلغ متناهی برای مال الاجاره نمایندگی ها از آن کشور خارج و پرداخت می گردد (وزیر دارائی - این لایحه مادی است تقاضای فوریت نشده)

رئیس - اشکالی ندارد لایحه قرائت می شود و کمیسیون فرستاده می شود (رئیس - لایحه بشرح زیر خوانده شد) و این مبلغ هم در کلیه کشورهای روبا افزایش است. علیهذا دولت برای جلوگیری از پرداخت دائم این وجه و رعایت صلاح و صرفه خزانه کشور و همچنین رفع بلائیکلفی اغلب نمایندگان که در واقع خانه بدوش بوده و غالباً دچار اشکالاتی می گردند قصد دارد در عده ای از کشورهای خارج که بهر آن تنزل شدیدتر است برای نمایندگان گه ای شاهنشاهی خانه ملکی تهیه نماید که رفتم زفته خزانه کشور از تحمل پرداخت چنین مبلغ گزافی بعنوان اجاره بها خلاص نمایند گه ای دولت هم از اشکالات و ضرر های حاصله از تغییر خانه رهایی یابند به همین منظور ماده واحده زیر تصویب و تصویب آن را تمنتی دارد.

ماده واحده - بدولت اجازه داده میشود تا میزان مبلغ چهار میلیون و پانصد هزار دلار بارز خارجی برای خرید و ساختمان خانه جهت نمایندگی گه ای سیاسی ایران در کشورهای زیر:

دولت متحده امریکای شمالی - ایتالیا - ژاپن - پاکستان - اندونزی - مصر - عربی سعودی - لبنان - سوریه - شری اردن - اتریش - سوئیس - و سائر کنسولگریهای ایران در بربره - سانفرانسیسکو - کربلا و کنسولگری نجف از بانک ملی ایران وام گرفته و مبلغ دریافتی را با بهره در مدت ده سال از تاریخ دریافت کار سازی دارد. وزارت امور خارجه مکلف است در بودجه سالیانه خود مبلغی که بابت اصل و بهره باید در هر سال بپردازد پیش بینی نموده و به بانک ملی ایران پرداخت نماید.

رئیس - نخست وزیر - وزیر دارائی - وزیر امور خارجه

رئیس - کمیسیونهای خارجه و بودجه فرستاده می شود

طرح و تصویب فوریت لایحه اجازه استقراض هفتاد و پنج میلیون دلار از بانک بین المللی توسعه و عمران

رئیس - لایحه اجازه استقراض

از بانک بین المللی قرائت می شود و فوریت آن طرح می شود (بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی چنانکه خاطر آقایان نمایندگان محترم مستعضر است دولت مجاز بود طبق تبصره ۳ ماده هشت قانون سازمان برنامه تا حدود دوست و چهل میلیون دلار اعتبار تحصیل و بتدریجی که مورد احتیاج واقع می شود با تصویب کمیسیون مشترک برنامه مجلسین مورد استفاده قرار دهد.

در اجرای قانون مزبور در اسفندماه ۱۳۳۴ مبلغ پنجاه میلیون دلار تقاضای اعتبار شد که بموجب تصویب کمیسیون مشترک برنامه مجلسین در ۲۱ اسفندماه ۱۳۳۴ مورد تصویب واقع شد که از این مبلغ فقط هفده میلیون و پانصد هزار دلار استفاده گردید. چون اجرای کامل برنامه های مصوب سازمان بنا بر همان ماده ۸ قانون در سالهای اول با ایداعات سازمان برنامه میسر نیست و حال آنکه در سالهای بعد عواید نفت سهمیه سازمان برنامه بیشتر از هزینه هائی خواهد بود که در قانون پیش بینی شده بنابراین این ناچار باید در سالهای اول اعتباری از مؤسسات خارجی اخذ کرد که در سالهای آخر مستهلك گردد

با این منظور برای تحصیل هفتاد و پنج میلیون دلار وام با بانک بین المللی توسعه و عمران مذاکره گردید. بانک مزبور با تأدیه این مبلغ ضمن طرح قراردادی که پیشنهاد نموده موافقت کرد که طرح قرارداد مزبور بضمیمه برای ملاحظه و تصویب تقدیم می گردد نظر باینکه اخیراً نرخ بهره و کارمزد بانک پنج و سه چهارم درصد افزایش یافته ولی موافقت شده است که چنانچه قرارداد وام بکشور ایران قبل از سی و یکم دسامبر ۱۹۵۶ (دهم دیماه ۱۳۳۵) بهیئت مدیره بانک تسلیم شود نرخ بهره و کارمزد وام ایران فقط از قرار پنج درصد در سال خواهد بود. لذا دولت در ضمن تقدیم ماده واحده ذیل تمنی دارد در تصویب آن تسریع فرمایند.

ماده واحده - دولت مجاز است در اجرای تبصره سه ماده ۸ قانون سازمان برنامه مصوب هشتم اسفندماه ۱۳۳۴ مبلغ هفتاد و پنج میلیون دلار از بانک بین المللی توسعه و عمران بموجب قرارداد ضمیمه برای سازمان برنامه وام بگیرد.

تبصره ۱ - مبلغ سی و دو میلیون و پانصد هزار دلار بقیه اعتبار پنجاه میلیون دلار که قبلاً تصویب شده و مورد استفاده واقع نگردیده، جزء هفتاد و پنج میلیون دلار قلمی منظور است.

تبصره ۲ - بهره و کارمزد این وام به نرخ روز استقراض خواهد بود مشروط بر این که میزان آن بالاتر از آنچه که بانک بین المللی توسعه و عمران در موارد

مشابه با دیگران محسوب می کند نباشد. نخست وزیر - وزیر دارائی

رئیس - لایحه دوشوری است تقاضای فوریت شده آقای دولت آبادی (دولت آبادی - موافقم) آقای مشایخی موافقت (مشایخی - موافقم) رأی گرفته می شود

فوریت آقایانی که موافقت فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. بنابراین کمیسیون مشترک برنامه و خارجه فرستاده می شود (مشایخی - کمیسیون دارائی هم صلاحیت دارد) تغییر آیین نامه سابق اینطور بود قرض باید بکمیسیون دارائی و بودجه میرفت ولی قانونی در دوره ۱۸ خود آقایان گذرانند مرجع اعتبار و قرضه کمیسیون مشترک تعیین شد بنابراین بان کمیسیون می رود اگر آقایان نظرشان باشد می گفتند که با تصویب کمیسیون میشود از این وام یا از این اعتبار استفاده کرد من گفتم که ممکن نیست باید در مجلس مطرح شود مجلس شورای ملی اجازه بدهد (صحیح است) حالا هم همانطور عمل می شود (نمایندگان - صحیح است)

۶. سؤال آقای کیکاووسی راجع به برنامه عمرانی بلوچستان و جواب آقای وزیر کشاورزی

رئیس - سؤالات مطرح است. آقای کیکاووسی بفرمائید

کیکاووسی - بنده قبل از اینکه توضیح سؤال خودم بپردازم مطلبی که لازم می دانم عرض برسانم اینست که جناب آقای وزیر کشاورزی در مورد سؤال تقسیم خالصجات که کرده بودم اقدامی کردند که محترم تشریف بیاورند و ببینند که این برنامه ها رفع احتیاجات را میکند یا خیر و بلکه با کمک فکری ایشان برنامه بهتری تهیه بشود و اما در سال گذشته یعنی در سال ۳۴ ۱۳ توجه بفرمائید که ۱۵ میلیون ریال برای اقدامات عمرانی بلوچستان و سیستان تصویب شده بود و برای سیستان و هشت میلیون ریال برای بلوچستان برنامه استفاده از این هشت میلیارد بخود آنها که وزارت کشاورزی دستش بازر باشد در تقسیم خالصجات بدهد و سریعتر اقدام کنند اما سؤالی که بپندم اینست که برای این اقدامات ۱۳۳۶ یعنی قبل از سال ۱۳۳۹ برای عمران بلوچستان شده کوششهای خیلی زیادی کردم و بالنتیجه کمیسیونهایی در وزارت کشاورزی تشکیل شد که یکی از همکاران محترم جناب آقای دهستانی هم در آن کمیسیون شرکت داشتند و برای عمران بلوچستان تقریباً ۵۰ میلیون بقیه از آبیاری و سایر موضوعات دیگر پیش بینی شد که در مدت ۵ سال مصرف شود و برای اینکار هم برنامه ای نوشته شد و تقدیم هیئت دولت شد و هیئت دولت تصویب کرد

و این برنامه رفت سازمان برنامه در سازمان برنامه در برنامه هفت ساله اول در این سازمان ۷ ساله دوم که برنامه اش داده شد در این برنامه هم آن برنامه را منظور کردند با یک تغییراتی بنده سؤال کردم آیا وزارت کشاورزی برای عمران بلوچستان اساساً برنامه ای در نظر گرفته یا نکرده؟ اگر برنامه ای در نظر گرفته بسیار خوب اگر نکرده علتش چیست؟ دوم اینکه سازمان برنامه ۸ میلیون ریال برای عمران سال ۱۳۳۵ بلوچستان با اختیار وزارت کشاورزی گذاشته است آیا این پول بر طبق چه برنامه ای بصرف رسیده؟ در کجا و چطور؟ و چه مبلغ تا کنون مصرف شده البته توضیحاتی که جناب آقای وزیر کشاورزی خواهند داد امیدوارم که بقدری قانع کننده باشد که توضیحات زیادتری که بنده عرض کنم احتیاجی نباشد فعلاً بنده عرضی ندارم بعد از توضیحات جناب آقای وزیر کشاورزی عرض میکنم

رئیس - آقای وزیر کشاورزی (ناصری - ازوم توجه خاص نسبت بلوچستان بهیچ يك از آقایان نمایندگان محترم پوشیده نیست دولت هم توجه دارد و سعی خواهد کرد در اسرع اوقات تصمیمات خوبی برای عمران و آبادی بلوچستان اتخاذ شود در برنامه های سال ۱۳۳۶ که در دست تهیه است فکرها لازم برای عمران و آبادی بلوچستان از قبیل آبیاری، دامپروری، دامپزشکی و کشاورزی تهیه می شود و قسمت های دیگر در دست تهیه است و ممکن است ومانعی ندارد و بنده خیلی خوشوقت می شوم از اینکه خود نماینده محترم تشریف بیاورند و ببینند که این برنامه ها رفع احتیاجات را میکند یا خیر و بلکه با کمک فکری ایشان برنامه بهتری تهیه بشود و اما در سال گذشته یعنی در سال ۳۴ ۱۳ توجه بفرمائید که ۱۵ میلیون ریال برای اقدامات عمرانی بلوچستان و سیستان تصویب شده بود و برای سیستان و هشت میلیون ریال برای بلوچستان برنامه استفاده از این هشت میلیارد بخود آنها که وزارت کشاورزی دستش بازر باشد در تقسیم خالصجات بدهد و سریعتر اقدام کنند اما سؤالی که بپندم اینست که برای این اقدامات ۱۳۳۶ یعنی قبل از سال ۱۳۳۹ برای عمران بلوچستان شده کوششهای خیلی زیادی کردم و بالنتیجه کمیسیونهایی در وزارت کشاورزی تشکیل شد که یکی از همکاران محترم جناب آقای دهستانی هم در آن کمیسیون شرکت داشتند و برای عمران بلوچستان تقریباً ۵۰ میلیون بقیه از آبیاری و سایر موضوعات دیگر پیش بینی شد که در مدت ۵ سال مصرف شود و برای اینکار هم برنامه ای نوشته شد و تقدیم هیئت دولت شد و هیئت دولت تصویب کرد

داشت تویق افتاد و اخیراً هم در اثر بیهوشی شدن کانال سوزن کشتی های حامل بقیه لوازم امید می رود که تا یکماه دیگر این وسائل بپندرخرمشهر برسد و چون قسمت اعظم ماشین آلات رسیده، بعضی اینک آن قسمت هم برسد بهره برداری شروع خواهد شد و امکان دارد که در اواسط بهمن ماه کارخانه برسد و بهره برداری از این قسمت کارخانه وستینگهاوس شروع بشود. بهر حال علت عده تاخیر استفاده و بهره برداری از کارخانه های وستینگ اوس این بود که خود کارخانه های چهارمادونیم بهره برداری را بوقت انداختند (دکتر مشیرفاطمی - جواب ناقص بود.)

رئیس - شما ده دقیقه وقت دارید صحبت کنید تشریف بیاورید اینجا بگویند نامش بود. نظام و ترتیب را حفظ کنید.

معاون وزارت کشور - اگر این اعتصاب بیش نیامده بود افلا چهار ماه پیش بهره برداری از این کارخانه شروع شده بود.

رئیس - آقای دکتر مشیرفاطمی

دکتر مشیرفاطمی - عرض کنم جواب جناب آقای دکتر خانلری تصور میکنم بتصدیق همه آقایان جوابی بود که بنگاه برق نوشته بود و داده بود بدست ایشان و ایشان قرائت کردند و بنگاه برق هم دلش نمیخواهد که برق تهران درست بشود برای اینکه سرقتی از این بهره برداری کارخانه آستوم را که خریدند همسایه قبل خریدند و قرار بود واحداواش بعد از شش ماه بتهران برسد (صحیح است) کارخانه وستینگهاوس را که خریدند قرار بود بعد از چهار ماه برسد، کانال سوزن یکماه است بسته شده در ماه است بسته نیاید این حرفها را در محضر مقدس مجلس شورای ملی بزنید، خوب نیست بنده حقیقتش اینست که خیلی متأسفم و اینکه فرمودید لایحه قانونی فلان، ما اصلاح خود آن مرد را قبول نداریم تا چه رسد به لایحه قانونی.

اصولاً چه حق دارد که کسی برای مردم یک شهری وام معین کند، اگر این کار را اصلاح نکنید همین جا قول میدهم برای این عمل دولت را استیضاح میکنم (احسن است) برای اینکه شما حق ندارید برای این کار ده هزار یا پانزده هزار ریال از مردم وام بگیرید پس فردا از نان و گوشت مردم هم میخواهید پول بگیرید خدا شاهد است این کار خلاف وجدان و قانون و همه چیز است. شهرداری چه حق دارد در صورتی که قائم مقام انجمن شهر است با استناد لایحه قانونی مزخرف (دکتر رضائی - اگر قانونی بوده است که قانون است) نه آقای لایحه های مصدق هیچ برای بنده قانونی نبوده است ولی در حال حق ندارند بظن و واهیها بگیرند و شب بنده در روزنامه اطلاعات یک خبری خواندم که واقفاً متعجبم و آن این بود که آقای

گریگوری رئیس اداره اصل چهار گفته است که آن بیست و سه میلیون که در دوره هیجدهم برای بانک رهنی و کشاورزی ما تصویب کردیم بزودی در اختیار دولت ایران میگذازم، بنده میخواستم اینجا خارج از موضوع از این احسن توجه اداره اصل و دولت امریکا تشکر بکنم و ضمناً خواهش کنم که از این محل کمک های فنی یک مقداری را هم برای برق تهران در نظر بگیرند، چون نوشته بود از محل ۲۰ میلیون دلار کمک فنی هم میکنم اگر این کمک به برق تهران هم بشود ما از برق تهران خلاص میشویم، آقا میگویند برق تهران ضرر میکند بنده به آقا عرض میکنم که اشخاص و شرکت هائی حاضرند برق تهران را اداره کنند و سالی پنج شش میلیون تومان هم بشما دستی بدهند بدون اینکه پولی از مردم بگیرند حالا از شبکه و اینها یک چیز هائی میگویند تمام برای این است که میخواهند در آن یک فعل و انفعالی بکنند، چون اطلاعات بنده در این خصوص ناقص است عرض نمیکند آنچه مسلم است این است که در آنجا دست بیکی کرده اند و معلوم نیست که آنجا چه خبر است اگر این کار را اصلاح نکنید بنده بهم خودم این موضوع را دنبال میکنم و بجایهائی میرسانم که میرسد به این است (احسن است)

رئیس - آقای معاون وزارت کشور

معاون وزارت کشور (دکتر خانلری) - اینکه نماینده محترم فرمودند که جواب کافی نبود بنده فعلاً اطلاعات دیگری میخواهم در اختیار آقایان بگذارم ولی راجع باین نکته که میفرمائید که این مطالب درست نیست بنده گمان میکنم عرابی که اینجا کردم صحیح باشد و آن این است که تاخیر در رسیدن وسایل برق نتیجه اعتصاب کارخانجات امریکا بوده است و سایر چیزها اگر تصور میفرمائید که بنده خلاف عرض کردم خیلی آسان است استدها میکنم بکنفر را مأمور فرمائید که برود به پینداپنکار شده یاخیر این است که آقایان توجه بفرمائید خلاف و دروغ عرض نمیشود. شاید سزاوار نباشد که اینجا مطالبی برخلاف عرض شود (دکتر مشیرفاطمی - بفرمائید کمیسیون تحقیق تشکیل شود) اگر خلاف بود آنوقت بفرمائید موضوع قابل تحقیق است. استدها میکنم تحقیق بفرمائید.

رئیس - آقای مهندس فروغی سؤال دادند که خودشان حاضر نیستند. آقای دکتر دادفر

سؤال آقای دکتر دادفر راجع به برق طهران و موتورهای آن و جواب آقای معاون وزارت کشور

دکتر دادفر - سؤال بنده هم خوشبختانه با متأسفانه مربوط به همین مسئله

برق تهران بود بنده آن روزی که این سؤال را تقدیم کرده بودم از سؤال جناب آقای دکتر مشیرفاطمی اطلاع نداشتم تقریباً سؤال هانزدیک بهم است بنده سؤال را میخوانم قبلاً بیا عرض کنم چون فرار بود سؤالات روز سه شنبه مطرح بشود چون فکر نمی کردم امروز آن سؤال مطرح بشود استادی که داشتم بیاوردم ولی بطور کلی هر ایضی عرض میکنم سؤال بنده این است: (اولاً علت اجرای برنامه خاموشی در تهران دولتی است یا شب در هفته چیست؟ دوم، شایعه خرابی موتورهای شرکت برق بر اثر استعمال نفت تم صحیح است یا نه؟ و اگر صحیح است مسئول این امر چه کسانی هستند سوم - کار خرید و نصب موتور برق دو پنجاه هزار کیلوواتی در چه مرحله است) جواب قسمت سوم سؤال بنده را آقای معاون وزارت کشور در سؤال آقای مشیرفاطمی فرمودند و اگر قانع کننده بودی نبود دیگر بسته است بقضای آقایان (دکتر مشیرفاطمی - ابتدا) ولی بنده میخواستم یک اصلی را تذکر بدهم با آقای معاون وزارت کشور و آن این است که در سال ۱۳۳۴ در مجلس موقع اعطای اختیارات اداری یک وظایفی معین شده که در آن اختیارات دولت را معین کرده در این قانون میگویند دولت دو وظیفه دارد وظیفه حاکمیت و وظیفه تصدی قانون تعریف کرده است گفته است اعمال تصدی آت هائی است که شرکتها و افراد و اشخاص حقوقی هم میتوانند اعمال مشابه آنرا انجام بدهند پس باین ترتیب کار اداره برق یک عمل تصدی است یعنی دولت مانند یک فردی است اگر از عمل مسئولین امور یک خسارتی متوجه کشور و یا بنگاه بشود همانطوریکه یک مدیر عامل شرکت در مقابل شرکاء مسئول است باید آن اشخاص هم مسئول باشند (صحیح است) آقایان توجه بفرمائید شایع شد بر اینکه بعد از آنکه چاه نفت قم فوراً کرد از نفت قم آوردند ریختند در موتور های کارخانه برق و مسئولین برق اینرا تلویحاً و تصریحاً می گویند کدر نتیجه این کار بعضی از موتور های ما خراب شد (دکتر مشیرفاطمی - دروغ میگویند) بنده نمیدانم که این مسأله صحیح است یا نه بنده میگویم که این مسأله بود حالا جناب آقای معاون وزارت کشور جواب بدهند تا معلوم شود دروغ بود یاخیر دوم این که علت این خاموشی چه بوده بعد هر ایضی دارم که عرض میکنم.

رئیس - آقای معاون وزارت کشور بفرمائید

معاون وزارت کشور - بنده مقدمه عرض میکنم که معمول این است که وقتی آقایان نمایندگان سؤال میفرمایند

نماینده دولت باید فرضاً جوابهایی بدهد که آن موضوع را رد کند در این مورد همچو مطالبی نیست یعنی بنده نمیخواهم جوابی عرض کنم که برق خاموش نمیشود هیچ توقع اینرا که بنده برخلاف حقیقت عرض کنم نباید آقایان داشته باشند اما در این که وضع برق تهران فعلاً خوب نیست بایستی این وضع تغییر کند در پاسخ عرض میکنم که وزارت کشور و شهرداری و مسئولین امر بیکار نشسته اند و بی اعتنا نیستند و کمال گوش را هم میکنند و امیدواریم به نتیجه هم برسیم اما در باره سؤالی که فرمودند یکی راجع به علت خاموشی است علت خاموشی این است که قدرت کارخانه برق کافی نیست چرا کافی نیست؟ برای اینکه دستگاههای فعلی بدون رزرو کار میکنند و با وجودیکه از اول سال جاری یک دستگاه دیزل ۱۹۰۰ کیلوواتی برآمده انداخته شده و سازمان آب نیز یک هزار الی یک هزار و پانصد کیلووات برای برق شهر کمک گرفته شده در نتیجه اضافه شدن مصرف برق مشترکین که اصلاً سال بسال (طبق معمول دنیا هر پنج سال دو برابر میشود) اضافه میشود و چون نصب دستگاههای کوچک جبران این اضافه را نمیتواند اجباراً بدون رزرو بکار ادامه داده میشود و در نتیجه کوچکترین عیب باعث خوابیدن دستگاهها میگردد تا تمیر و مجدداً راه افتد ضمناً اینرا هم عرض کنم برقیهای جدیدی که در سال جاری داده شده از محل خرید نیرو از کارخانه های اختصاصی بود که بنگاه برق آنرا بیشتر کین خودش داده است اما راجع بموضوع نفت قم فوراً چاه البرز قم در فاصله یکصد و چهل کیلو متری طهران موجب امیدی شد برای اقتصادیات کشور و سنی شد که از این منبع مصرف استفاده شود. بنگاه برق اولین مؤسسه دولتی بود که پیشقدم شد آزمایش کند استفاده کند از این نفت قم حتی در آن موقع بفرما افتاد در صورتی که بتواند از نفت قم استفاده کند چون ارزانتر تمام میشود قیمت برق برسد متأسفانه این نفت طبعاً وسیله تصفیه اش نبود رزنا خالصی هائی داشت البته این قسمت را در کارخانه ساخت اشکودا عمل کردند یعنی در آنجا استفاده کردند از نفت قم و از لحاظ قدرت حرارت و خصوصیات فنی بسیار رضایت بخش بود، در آن قسمت نتیجه مفید بدست آمد بعد در قسمت های دیگر که بکار انداختند موجب شد که این آزمایش نتیجه مطلوب ندهد زیرا که این نفت قم در حالت خالصی در حالت هادی بهن درجه ۲۵ و ۲۹ غلظتی دارد که متناسب تلمبه های دستگاههای برق نبوده است بدین سبب موجب شد که این کارخانه هالز کاربانه و مجبور شدند که تمیر کنند البته وزارت کشور دستور داد که جداً تحقیق

کنند که چرا قبل از اینکه مطمئن بشوند استفاده از نفت در کارخانه ها نتیجه مطلوبی می دهد بکار انداختند؟ و آیا غفلتی شده است در این باب یاخیر؟ و البته اگر در نتیجه تحقیقاتی که بعمل میآید معلوم شد غفلتی شده مسئولین امر تعقیب خواهند شد (احسن است)

رئیس - آقای دکتر دادفر

دکتر دادفر - متأسفانه همانطوری که آقایان نمایندگان محترم استماع وزارت کشور تلویحاً تأیید فرمودند یک قسمت از خرابی موتورهای شرکت برق و خاموشی اخیر برق تهران بر اثر استعمال بدون دقت اولیه نفت قم بوده البته بنده مسائلی که عرض کردم وقتی در یک کشور کارهای تصدی با کارهای حاکمیت توأم شد یعنی بنگاه برق از یک طرف کار تصدی را بعهده می گیرد و از طرف دیگر گفت هر چه من میگویم آن باید بشود مقرراتی وضع میکنند که مردم ناچار از اطاعتند نتیجه اینطور می شود باینکه بنگاه برق و ادارهای آنجا تأسیس شده مستقیماً کارش از کارهای حاکمیت دولت باشد که دولت هر تصمیمی میگیرد متبع باشد و یا مثل یک شرکت خصوصی آنوقت نفع و ضرر آن اقدام را در آنجا بسنجند اگر چنانچه این کار قبلاً دقت نشده بیخود میلیونها به بنگاه برق صدمه وارد آمد، اگر چنانچه مسئولین امر را مؤاخذه کردند، یا مدیر بنگاه برق را برداشتند این مدتی که تهران در خاموشی بوده چه میشود؟ از طرف دیگر بنده نظر آقایان محترم را بکاری که شرکت برق کرده است جلب میکنم.

آقایان لابد در روزنامهها مطالعه فرموده اند که چند نفر از آقایان اطباء اعتراض نمودند که آقای این برنامه خاموشی را لاقلاً قبلاً می خواستید بها اطلاع بدهید که موجب زحمت و خدای نخواسته تلفات جانی شود

مثلاً در موقع عمل جراحی برق خاموش می شد

قسمت دوم که میخواستم بنده حضور آقایان عرض کنم این است که دولت در این امور تصدی از سایر کارها که مجزا نیست بنده الان چندتا رأی دادگاه دارم که این دادگاهها بعلت گران فروشی یا بعلت کمی میزان برق که مشاهده شده چند شرکت خصوصی را محکوم کرده اند برق شب در موقع روشن بودن بجای ۲۰ و ۲۱ ولت ۱۸ ولت است و این خود کم فروشی است وقتی دولت خودش ضرب المثل یعنی نمونه اجرای قانون تبعیت از قانون مجازم باید باشد و عمل نمی کند بنده خیال می کنم که بنگاههای خصوصی هم بکنند بنده اطلاع دارم نه تنها دولت این وظیفه اش را انجام نداده آن نظارتی هم که بایستی در بنگاههای خصوصی بکند نکرده، الان راجع بکار بنگاههای برق خصوصی بنده نامه ای نوشته اند که الان پیشم ندارم اصل آن را بخوانم آقایان مستحضر بشوند مفادش اینست از مشترکینی که برق می خواهند آن هزار تومان را می گیرند و بعضی ۵ تومان حق معاينه هم شصت تومان می گیرند هر کاری می خواهند می کنند یک ورقه هم سفته سفید می گیرند یعنی سفته ای می گیرند می گویند باید امضاء کنی و بنده می گوید چرا؟ می گوید من از شما پول میخواهم ولی اگر بدادگاه شکایت کردی و بدولت شکایت کردی آنرا بر می می کنم بهر مبلغی که میخواهم و میرود از شما مطالبه میکنم و بنده برای اثبات این عرضم اگر جنابعالی حاضرید الان بانفاق میروید دفتر خصوصی دو تا سه تا از شرکتهای که از این سفید مهربا استفاده کرده اند بشما نشان میدهم آقا وقتی که دولت وظیفه خودش را اجراء نکند شرکتهای هم بخودشان حق می دهند او که پاسبان در اختیار ندارد او هم سفید مهر می گیرد، هیچکس هم اعتراض نمی کند،

در مورد خرید این کارخانه آستوم و وستینگهاوس جواب دادند که شش ماه دیگر وارد خواهد شد، بنده اطلاع دارم که راجع بشبکه برق تهران اصلاحاتی شده است، اگر هم کارخانه وارد بشود شبکه فعلی قادر بتوسعه برق نیست، قبل از اینکه راجع بشبکه فکر بکنند رفته اند کارخانه برق خریدند، بنده در روزنامه خواندم که این کارخانه آستوم شش ماه مهلت خواست دوباره تمیر کردند بنده این صحیح است یا صحیح نیست بهر صورت نظر بنده این بود که ترتیبی اتخاذ فرمایند که دولت با این برنامه های عظیم عمرانی که شروع بکارهایی کرده در خود این پایتخت مسئله برق که در همه جا از مسائل اولیه زندگی بوده و حل شده الان ۱۰ سال است تهران از بی برقی داد میزند و بجائی نمیرسد و باین ترتیب بازم هم بجائی نخواهد رسید، یکی از آقایان محترم یادداشتی مرحمت فرموده اند که این آقایان بنگاه خودشان را متخصص می دانند چرا قبلاً این نفت قم را تجزیه نکرده اند که ببینند نفت در این کارخانه های برق قابل استفاده بوده یاخیر الحمدالله مادر آنجا متخصصینی داشتیم چهار شرکت نفت قم و چهار کارخانه برق چرا این را تجزیه نکرده اند؟ فرایان هلثش این است که شما در کارخانه کسیکه مهندس است یا متخصص فن و اهل فن است از فن او استفاده نمیکنید، بنده شنیدم که آقای آجودانی پلی تکنیسین است و واقفاً شخصی است که باید از وجود او استفاده بشود اما کار مدیر کل برق چیست؟ مدیر کل برق آنجائی نشیند بهر اجهت جواب می دهد عضو می آورد، عضو عوض می کند، نامه امضاء میکند از فنی بودن آن شخص در بنگاه با کارخانه برق چه استفاده ای می شود؟ الان تشریف بپرید در وزارت خانه های دیگر می بینید مهندس معدن پشت میز نشسته است از تخصص و فن اشخاص استفاده نمی شود و این فنی هاهم مسئولیت خودشان را درک نکرده اند بنده خواستم

نظر وزارت کشور را باین موضوع جلب بکنم و مخصوصاً استدعا دارم کسانی که مسؤول اینکار هستند نمی دانم این اشخاص کشور است یا مسؤول شرکت نفت قم است هر کس هست باید آن کسانی که مسؤول این خسارت بوده اند تعقیب بشوند برای این اهمال و اشتباه که باعث خرابی بنگاه برق شده اند، باید مسئبت معلوم بشوند، بنده سؤال را تا تعیین مسئولین تکرار میکنم تا معلوم شود که این خسارت را چه کسانی به این کشور زده اند و شهر را در خاموشی گذاشته اند (احسن است)

رئیس - آقای معاون وزارت کشور عرضی ندارم

رئیس - سؤال کرده اند باید جواب بدهید عرضی ندارم یعنی چه؟ سؤال می کنند می گویند عرضی ندارم؟

معاون وزارت کشور - عرض بنده این بود که قبلاً عرض کردم و در بیان سایر مطالب هم بعضی مجلس محترم رساندم که در این باب تحقیق می کنم آقای دکتر دادفر نماینده محترم مجدداً تقاضا کردند که در این باب تحقیق بشود البته تحقیق خواهد شد و نتیجه این تحقیق بهر مجلس خواهد رسید در باره برق بنده فقط چیزی که می توانم عرض کنم البته صحیح است که وضع برق تهران خوب نیست و بایستی کمال کوشش بشود که از این وضع خارج بشود و امیدوار هستم که بتوانم موفق بشوم که زودتر اصلاح شود

۹ - ختم جلسه بعنوان تنفس

رئیس - بیست دقیقه تنفس داده می شود و بعد اگر لازم شد بمجلس خواهیم آمد.

(مجلس ساعت ۱۱ بعنوان تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید)

رئیس مجلس شورای ملی - رضاحکمت